

Nyhetsbrev om EU-rätt nummer 10 2021

Innehåll

INLEDNING	2
AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.....	2
Processrätt.....	2
HD passar frågan i vilken utsträckning ett medgivande i dispositivt tvistemål ska binda domstolen vidare till lagstiftaren.....	2
Familjerätt	3
Svensk domstol behörig enligt Bryssel II-förordningen.....	3
Inre marknaden	5
HD förbjuder Mackmyras bildreklam.....	5
Skatterätt.....	6
Undantagsregel i inkomstskattelagen var otillåten inskränkning av etableringsfriheten	6
EU-DOMSTOLEN.....	7
Avgöranden rörande Sverige	8
Förslag till avgöranden rörande Sverige	8
Institutionell rätt och allmänna principer	8
Bulgariska myndigheter skyldiga att utfärda födelseattest för dotter till två mödrar	8
Processrätt.....	10
Ingen prövningsrätt i italienska HD för anbudsgivare som utesluts från offentligt upphandlingsförfarande	10
Skatterätt.....	11
Konkurrensrätt m.m.....	12
Inre marknaden och fri rörlighet	12
Det unionsrättsliga förbudet mot att rätta sig efter de sekundära sanktioner som	12
Straff- och civilrättsligt samarbete	12
Återupptaget förfarande efter återkallande av amnesti omfattas inte av principen ne bis in idem	12
Informationssamhället	13
Talan om ersättning för skada på grund av kränkande uttalanden på internet kan väckas i den medlemsstat där skadan inträffat, men enbart för den skadans omfattning där	13
Arbetsrätt	15
Visstidsanställning för lärare i den katolska tron stred mot ramavtalet om visstidsarbete	15
Konsumenträtt.....	17

Tidigareläggning av flyg med mer än en timme utgör "inställd flygning"	17
Migrationsrätt	18
Miljörätt	18
EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER	19
NYA MÅL	19
Hovrätten för Nedre Norrland begär förhandsavgörande om färdskrivarförseelse	19
DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN	19
FRÅN LAGSTIFTNINGSSARBETET	20
Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem	20
Vissa frågor om sekretess när Justitiekanslern bevakar statens rätt	20
Genomförande av direktivet om elektroniska vägtullssystem	20
Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång	21

INLEDNING

Välkommen till det Nyhetsbrev nr 10 för år 2021, där vi förutom rättsutvecklingen under slutet av det året tittar på den första halvan av januari 2022.

Utvecklingen att medlemsstater ifrågasätter EU-rättens företrädare fortsätter, denna gång i anledning av EU-domstolens dom den 21 december 2021 i mål C-357/19, Eurobox, som ännu inte finns översatt till varken svenska eller engelska. Den rör en begäran om förhandsavgörande från Rumäniens högsta domstol, och rör nationella domstolars skyldighet att lämna EU-rättsstridiga domar från landets författningsdomstol utan avseende. Den udda detaljen är inte EU-domstolens dom i sig, utan det faktum att sagda författningsdomstol, två dagar senare, bemötte den domen med ett pressmeddelande, i vilket den konstaterade att domen stred mot den rumänska författningen och att en ändring av denna krävs innan den får några praktiska verkningar. Det finns tyvärr en risk att vi tvingas återkomma i ämnet.

Från svensk horisont förefaller målet Diskrimineringsombudsmannen mot Braathens kunna fortsätta att ge upphov till intrikata processrättsliga problem även efter det att HD meddelat slutligt beslut efter EU-domstolens förhandsavgörande, mer om det nedan. Slutligen noteras att Europarättslig tidskrift tyvärr åter finns bakom betalvägg.

AVGÖRANDEN I SVENSKA DOMSTOLAR, M.M.

Processrätt

[HD passar frågan i vilken utsträckning ett medgivande i dispositivt tvistemål ska binda domstolen vidare till lagstiftaren](#)

Högsta domstolen har i beslut den 21 december 2021 i mål Ö 2343-18, DO mot Braathens Regional Aviation (BRA), avslagit DO:s överklagande av hovrättens avvisningsbeslut. De olika avgörandena i målet har tidigare redovisats under åren, varför här endast ges en kort sammanfattning. DO stämde BRA för olaga

diskriminering och yrkade ett symboliskt skadestånd. BRA medgav talan skadeståndsyrkandet, utan att "vitsorda" diskriminering. DO menade att det trots medgivandet fanns en rätt att få saken prövad, och framförde två olika fastställelseyrkanden i detta syfte. Såväl tingsrätt som hovrätt avvisade dessa yrkanden. Högsta domstolen begärde ett förhandsavgörande från EU-domstolen angående frågan om en nationell domstol måste pröva om diskriminering har skett – och i förekommande fall konstatera att så har skett – oavsett om den som anklagas för diskriminering har eller inte har "vitsordat" att diskriminering skett. EU-domstolen uttalade i sitt förhandsavgörande att EU-rätten utgör hinder för en nationell lagstiftning som innebär att en domstol – som ska pröva en talan om ersättning på grund av en påstådd diskriminering som är förbjuden enligt direktivet – inte kan pröva ett yrkande om fastställelse av att sådan diskriminering har skett, när svaranden medger att betala den begärda ersättningen utan att för den skull vitsorda att det skett någon diskriminering, och att nationell domstol är **skyldig att åsidosätta** nationella bestämmelser som står i strid med detta. Sedan EU-domstolen meddelat dom har BRA inledningsvis angett att bolaget, av processekonomiska skäl och eftersom bolaget betalat det yrkade beloppet, gör ett sådant "vitsordande" som avses i EU-domstolens domslut och vars frånvaro enligt domen utgör en förutsättning för passagerarens rätt till en sakprövning. BRA har sedermera angett att bolaget i och för processen gör ett "vitsordande" som inte görs av processekonomiska skäl. Enligt DO är det "vitsordande" som BRA gjort inte tillräckligt, varför rätten kvarstår att få frågan om diskriminering har skett prövad eller fastställd genom dom. HD konstaterar i beslutet att BRA har angett får anses innebära att bolaget "vitsordar" att bolaget har diskriminerat i enlighet med grunden för ersättningsyrkandet. BRA har därmed avgett ett sådant kategoriskt och reservationslöst "vitsordande" som avses i EU-domstolens dom. Därmed saknas fastställelseintresse. Samtliga justitieråd uttalar i ett särskilt tillägg bl.a. att EU-domstolens avgörande väcker en rad frågor om verkningarna av ett medgivande och rätten till domstolsprövning av sakförhållanden, som i första hand bör avgöras genom lagstiftning.

Familjerätt

Svensk domstol behörig enligt Bryssel II-förordningen

Högsta domstolen har i slutligt beslut den 8 december 2021 i mål Ö 300-21, YSEN m.fl., undanröjt tingsrättens avvisningsbeslut och återlämnat målet för fortsatt handläggning.

Frågan i Högsta domstolen är om svensk domstol är behörig att pröva ett vårdnadsmål med stöd av artikel 12.3 i Bryssel II-förordningen. Enligt den artikeln är domstolarna i en medlemsstat behöriga i fråga om föräldraansvar, om barnet har en nära anknytning till medlemsstaten samt om domstolarnas behörighet har godtagits av alla parter i förfarandet vid den tidpunkt då talan väcks och denna behörighet är till barnets bästa. De frågor som framför allt ställs på sin spets är dels om bara parter med ett föräldraansvar kan komma överens om domstols behörighet, dels om vad som är till barnets bästa.

LS-W föddes i maj 2020 i Texas, USA, genom surrogatmoderskap. Födelsen föregicks av avtal mellan YESN, MW och surrogatmodern. The District Court of Bexar County i Texas har förklarat att YESN och MW är barnets fäder och att surrogatmodern inte är förälder till L. Det framgår av beslutet att surrogatmodern frånsagt sig vårdnaden om L till förmån för YESN och MW. YESN är svensk medborgare. Han har utvandrat till Storbritannien där han stadigvarande bor tillsammans med MW och L. Att YESN är svensk medborgare medför att även L är svensk medborgare. Nacka tingsrätt har förklarat att det amerikanska beslutet gäller i Sverige såvitt angår frågan om fastställande av faderskap.

Därefter har YESN och MW, i augusti 2020, begärt att tingsrätten ska förklara att vårdnaden om L ska tillkomma dem gemensamt. De har gjort gällande att familjen planerar att flytta till Sverige eller Spanien och att de behöver få vårdnadsfrågan utredd för kontakter med myndigheter angående L, bl.a. för en anmälan om barns födelse och ansökan om pass. Det pågår inte någon vårdnadsprocess i Storbritannien. YESN och MW har hänvisat till att de är överens om att svensk domstol ska pröva frågan om vårdnad och att det är till Ls bästa att det i Sverige finns en vårdnadsdom som överensstämmer med avgörandet i Ls födelseland. Tingsrätten avvisade talan. Hovrätten avslag överklagandet.

HD anförde att Bryssel II-förordningen tillämpas enligt artikel 1.1 b) på civilrättsliga frågor om tillerkännande, utövande, delegering, upphörande eller begränsande av föräldraansvar. Av artikel 2.7 framgår att med föräldraansvar avses alla rättigheter och skyldigheter som en fysisk eller juridisk person har tillerkänts genom en dom, på grund av lag eller genom en överenskommelse med rättslig verkan, med avseende på ett barn eller dess egendom. Begreppet omfattar bl.a. vårdnad och umgänge. Enligt artikel 12.3 i förordningen ska domstolarna i en medlemsstat (utöver vad som anges i artikel 12.1) vara behöriga i fråga om föräldraansvar, om barnet har en nära anknytning till den medlemsstaten – särskilt genom att någon av personerna med föräldraansvar har hemvist där eller att barnet är medborgare i den medlemsstaten – och domstolarnas behörighet har godtagits uttryckligen eller på något annat entydigt sätt **av alla parter i förfarandet** vid den tidpunkt då talan väcks och denna behörighet är till barnets bästa. EU-domstolen har klargjort att begreppet part i artikel 12.3 omfattar samtliga parter i förfarandet i den mening som avses i nationell rätt. Begreppet **parter omfattar därmed även personer som inte har föräldraansvar**, och de **kan alltså komma överens om domstolens behörighet** med verkningar enligt artikel 12.3 i Bryssel II-förordningen. Det avgörande är att samtliga parter i det nationella förfarandet godtagit behörigheten.

I det aktuella fallet hade t Nacka tingsrätt genom ett beslut som fått laga kraft har förklarat att YESN och MW är Ls rättsliga föräldrar. Familjen har för närvarande hemvist i Storbritannien. Talan i målet har väckts inom den tid som anges i övergångsbestämmelserna avseende Storbritanniens utträde ur EU. Bryssel II-förordningen är därmed tillämplig i målet. L har en nära anknytning till Sverige genom sitt svenska medborgarskap. Enligt artikel 12.3 b) är svensk domstol behörig om samtliga parter i det svenska förfarandet har träffat en överenskommelse om behörigheten och den är till barnets bästa. YESN och MW är de enda parterna i målet och de är överens om att talan ska prövas i Sverige. Parterna har talerätt även om det alltså saknas en uttrycklig bestämmelse om detta i föräldrabalken. Därmed är förutsättningarna för överenskommelsen enligt artikel 12.3 b) i Bryssel II-

förordningen uppfyllda. L har en nära anknytning till Sverige. Ingen omständighet har framkommit som tyder på något annat än att det skulle vara till Ls bästa att talan prövas i Sverige. Sammantaget får svensk domstols behörighet anses vara till Ls bästa och överenskommelsen ska därför godtas.

Inre marknaden

[HD förbjuder Mackmyras bildreklam](#)

Högsta domstolen har i dom den 23 december 2021, KO/Mackmyra, vid vite förbjudit Mackmyra Svensk Whisky att vid marknadsföring visa två bilder.

Mackmyra tillverkar och säljer whisky, som marknadsförs i sociala medier.

Marknadsföringen är således tillgänglig för konsumenter även utanför Sverige. Målet gäller om ett marknadsrättsligt ingripande ska ske beträffande två bilder bolaget använder i denna marknadsföring.

Patent- och marknadsdomstolen gjorde bedömningen att en tillämpning av bildregeln är förenlig med de undantagsmöjligheter som unionsrätten ger i artikel 36 i EUF-fördraget. Patent- och marknadsöverdomstolen har däremot ansett att bildregeln inte kan användas med hänvisning till att detta skulle strida mot unionsrätten. Eftersom marknadsföringen med dessa två bilder enligt Patent- och marknadsöverdomstolen inte är i strid med 7 kap. 1 § alkohollagen, har något ingripande mot de två annonserna inte heller gjorts med stöd av den allmänna regeln i den paragrafen.

HD konstaterade inledningsvis att de aktuella bilderna inte var förenliga med kraven enligt den s.k. bildregeln i 7 kap. 5 § alkohollagen, men också att ett förbud skulle kunna hindra den fria rörligheten för varor inom EU. Frågan i målet var således om de intressen som bär upp bildregeln motiverar ett undantag enligt artikel 36 FEUF.

Enligt **artikel 36 i EUF-fördraget hindrar fördragets regler om fri rörlighet inte ett förbud eller en restriktion som grundas på intresset att skydda människors hälsa och liv, under förutsättning att förbudet eller restriktionen inte utgör ett medel för godtycklig diskriminering eller innefattar en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna.** Det finns en omfattande rättspraxis från EU-domstolen i anslutning till artikel 36. Domstolens principiella ställningstagande kan kort sammanfattas så att hindret måste vara ägnat att säkerställa förverkligandet av det mål som eftersträvas och detta mål ska inte kunna uppnås genom någon annan begränsning som påverkar handeln inom unionen i mindre omfattning än den valda. Åtgärden ska med andra ord vara **proportionerlig**. EU-domstolen har gett uttryck för en **mer restriktiv hållning till undantagsmöjligheterna i fråga om åtgärder som är diskriminerande**, eller som i praktiken har sådan effekt, än när det gäller åtgärder som annars är handelsbegränsande. Vidare har skyddet av människors hälsa den främsta platsen bland de värden och intressen som skyddas genom artikel 36; EU ska enligt artikel 168.1 sträva efter en hög nivå på hälsoskyddet.

Bildregeln är inte diskriminerande. Den innebär heller inget absolut förbud mot alkoholreklam. Den förhindrar, enligt vetenskapliga undersökningar som redovisas i förarbetena, osaklig alkoholreklam som spelar på känslor eller stämningar och därmed påverkar människors – inte minst ungas – attityder på ett för folkhälsan mera skadligt sätt än saklig information. Bildregeln är således väsentligen motiverad av att barn och ungdomar är starkt skyddsvärda när det gäller alkoholens skadeverkningar. Åtgärden har i förarbetena ansetts proportionerlig.

Slutsatsen är att de två kommersiella whiskyannonserna inte är förenliga med bildregeln i 7 kap. 5 § alkohollagen och att – vid den proportionalitetskontroll som ska göras av en nationell domstol – en tillämpning av bildregeln i detta fall är berättigad enligt artikel 36 FEUF.

Skatterätt

Undantagsregel i inkomstskattelagen var otillåten inskränkning av etableringsfriheten

Högsta förvaltningsdomstolen har i dom den 13 december 2021 i mål 659-21. Ref. 68, prövat ett förhandsbesked om inkomstskatt och fastslagit att den s.k.

undantagsregeln i 24 kap. 18 § andra stycket inkomstskattelagen **innebär en inskränkning av etableringsfriheten som inte kan motiveras** om den tillämpas på räntebetalningar till bolag i andra medlemsstater i situationer då de inblandade bolagen skulle ha omfattats av bestämmelserna om koncernbidrag om båda bolagen hade varit svenska.

HFD anförde bl.a. följande: Utgångspunkten är att ränteutgifter är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen av en näringsverksamhet. Det finns dock bestämmelser som begränsar rätten till avdrag. För företag som ingår i en intressegemenskap, t.ex. företag i samma koncern, gäller att ränteutgifter som avser en skuld till ett annat företag i intressegemenskapen inte får dras av om skuldförhållandet uteslutande eller så gott som uteslutande har uppkommit för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån (undantagsregeln). Skatteregler som innebär att räntebetalningar mellan koncernföretag i olika EU-länder beskattas mindre förmånligt än motsvarande betalningar mellan svenska koncernföretag kan komma i konflikt med EUF-fördragets bestämmelser om etableringsfrihet.

Husqvarna Holding AB ingår i en internationell koncern. Bolaget har en skuld till ett irländskt koncernbolag om drygt 11 miljarder kr. Bolaget ansökte om förhandsbesked för att få veta om räntorna på skulden är avdragsgilla. I ansökan angavs att räntan på skulden är marknadsmässig och att det långivande bolaget beskattas för ränteintäkterna med en skattesats om 12,5 procent. Bolaget lämnade också en beskrivning av bakgrunden till att skuldförhållandet hade uppkommit. Bolaget frågade om avdrag för räntan helt eller delvis ska nekas enligt undantagsregeln. Om så var fallet ville bolaget veta om avdrag ändå ska medges på den grunden att en tillämpning av undantagsregeln utgör en otillåten inskränkning av etableringsfriheten.

Frågan i målet är om ett bolag ska vägras avdrag för ränteutgifter på en skuld till ett koncernbolag i ett annat EU-land med stöd av undantagsregeln.

Högsta förvaltningsdomstolen hämtade i rättsfallet HFD 2021 not. 10 in ett förhandsavgörande från EU-domstolen när det gällde frågan om det var förenligt med etableringsfriheten i artikel 49 i EUF-fördraget att med stöd av den tidigare undantagsregeln vägra ett svenskt bolag avdrag för ränta som hade betalats till ett koncernbolag i en annan medlemsstat. EU-domstolen besvarade frågan på följande sätt i Lexel-målet: "Artikel 49 i EUF-fördraget ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i det nationella målet, enligt vilken ett bolag med hemvist i en medlemsstat inte får göra avdrag för ränta som utbetalats till ett koncernbolag med hemvist i en annan medlemsstat på den grunden att det huvudsakliga skälet till att skuldförhållandet har uppkommit anses vara att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån, när en sådan skatteförmån inte skulle anses föreligga om båda bolagen hade haft hemvist i den förstnämnda

medlemsstaten, eftersom de då hade omfattats av bestämmelserna om koncernbidrag.” Det var i rättsfallet ostridigt att de inblandade bolagen skulle ha omfattats av bestämmelserna om koncernbidrag om båda bolagen hade varit svenska. Högsta förvaltningsdomstolen fann att det genom EU-domstolens dom därmed var klarlagt att det inte var förenligt med artikel 49 i EUF-fördraget att vägra avdrag för de aktuella ränteutgifterna med stöd av undantagsregeln. Den nya undantagsregeln skiljer sig från den tidigare på så sätt att det numera föreskrivs att skuldförhållandet ”uteslutande eller så gott som uteslutande” ska ha uppkommit för att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. I den tidigare regeln angavs i stället att skatteförmånen skulle vara det ”huvudsakliga skälet” till att skuldförhållandet hade uppkommit. I övrigt är avsikten att bedömningen av om regeln är tillämplig ska göras utifrån i princip samma omständigheter som enligt den tidigare regeln. Frågan är om denna ändring innebär att undantagsregeln i sin nuvarande utformning är förenlig med fördraget.

Inledningsvis kan konstateras att **inte heller den nya undantagsregeln är tillämplig mellan svenska företag som omfattas av koncernbidragsreglerna**. Av Lexel-målet följer därmed att även den nya regeln medför en sådan skillnad i behandlingen av jämförbara situationer som **är tillåten endast om den kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse** (jfr punkterna 35–44 i EU-domstolens dom). Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att EU-domstolens resonemang i Lexel-målet är lika relevant med avseende på den nya utformningen av undantagsregeln. **Enbart den omständigheten att en transaktion genomförs uteslutande av skatteskal innebär inte att den är konstlad eller fiktiv i den mening som avses i EU-domstolens praxis**. Även om tillämpningsområdet för den nuvarande undantagsregeln har begränsats till fall där skattemotivet är det helt dominerande så är alltså inte heller denna regel begränsad till att träffa rent konstlade eller fiktiva upplägg och den omfattar fortfarande transaktioner som genomförs på marknadsmässiga villkor. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening **kan en tillämpning av den nuvarande undantagsregeln därför inte motiveras av intresset att bekämpa skatteundandragande och skatteflykt**. Vad gäller frågan om regeln kan motiveras av behovet av att säkerställa fördelningen av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna konstaterade HFD att EU-domstolens resonemang även i dessa delar fullt ut överförbara på den nuvarande undantagsregeln. En tillämpning av den regeln kan således inte heller motiveras utifrån de nu nämnda grunderna. Det kan därmed konstateras att även den nuvarande undantagsregeln innebär en inskränkning av etableringsfriheten som inte kan motiveras om den tillämpas på räntebetalningar till bolag i andra medlemsstater i situationer då de inblandade bolagen skulle ha omfattats av bestämmelserna om koncernbidrag om båda bolagen hade varit svenska.

EU-DOMSTOLEN

EU-domstolen har under perioden 1 december 2021 – 15 januari 2022 meddelat [42 domar](#) som publicerats i rättsfallssamlingen, varav [5 domar](#) från stora avdelningen. Ingen av dessa 42 domar rör mål där förhandsavgörande begärts av svensk domstol eller talan om fördragsbrott mot Sverige. Under samma period har generaladvokaterna meddelat [35 förslag](#) till avgöranden. Inget av dessa förslag rör

Sverige i denna mening. [Pressmeddelanden](#) har lämnats i ett antal av dessa avgöranden och förslag.

Avgöranden rörande Sverige

Förslag till avgöranden rörande Sverige

Institutionell rätt och allmänna principer

[Bulgariska myndigheter skyldiga att utfärda födelseattest för dotter till två mödrar](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 14 december 2021 i mål C-490/20, Stoliczna obshtina, rayon Pancharevo, prövat en begäran om förhandsavgörande från Administrativen sad Sofia-grad (Förvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien), angående tolkningen av artikel 4.2 FEU, artiklarna 20 och 21 FEUF samt artiklarna 7, 9, 24 och 45 i Europeiska unionens stadga. Begäran har framställts i ett mål mellan V och Sofia kommun angående kommunens beslut att inte utfärda en födelseattest för V:s och hennes maka K:s dotter.

V är bulgarisk medborgare och K är medborgare i Förenade kungariket. Dottern D är född i Gibraltar där de båda kvinnorna ingick äktenskap. Hon blev bulgarisk medborgare genom födseln. De är alla bosatta i Spanien. I dotterns födelseattest, vilken utfärdades av de spanska myndigheterna, anges V som "mor A" och K som "mor" till barnet. V begärde att Sofia kommun skulle utfärda en födelseattest för D, eftersom en sådan handling krävs för att få en bulgarisk identitetshandling utfärdad. Till stöd för sin ansökan ingav V ett utdrag ur det spanska folkbokföringsregistret avseende D:s födelseattest. Sofia kommun förelade V att inkomma med bevisning om föräldraskapet till D, med avseende på **vem som är den biologiska modern** till barnet. V vägrade. Sofia kommun avlog ansökan om födelseattest, och anförde att det saknades uppgifter om vem som var det berörda barnets biologiska mor och att det **strider mot grunderna för rättsordningen** (ordre public) i Republiken Bulgarien, **som inte tillåter samkönade äktenskap, att i en födelseattest skriva in två föräldrar av kvinnligt kön**. V överklagade beslutet till den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen konstaterade att den hänskjutande domstolen ville få klarhet i huruvida unionsrätten innebär en skyldighet för en medlemsstat att utfärda en födelseattest – i syfte att kunna erhålla en identitetshandling enligt lagstiftningen i den medlemsstaten – för ett barn som är medborgare i den medlemsstaten och vars födelse i en annan medlemsstat intygas genom en födelseattest som upprättats av myndigheterna i denna andra medlemsstat i enlighet med dess nationella lagstiftning, i vilken det som mödrar till detta barn anges en medborgare i den förstnämnda medlemsstaten och hennes maka, utan att det anges vem av dessa två kvinnor som fött barnet. Om svaret på den frågan är jakande vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida unionsrätten kräver att en sådan handling, i likhet med den handling som upprättats av myndigheterna i den medlemsstat där barnet föddes, ska innehålla uppgift om båda dessa kvinnors namn i deras egenskap av mödrar.

EU-domstolen anförde att enligt artikel 21.1 FEUF ska varje unionsmedborgare ha rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, om inte annat följer av de begränsningar och villkor som föreskrivs i fördragen och i bestämmelserna om genomförande av fördragen. För att medborgarna ska kunna utöva denna rätt föreskrivs i artikel 4.3 i direktiv 2004/38 att medlemsstaterna, i enlighet med sina lagar, ska utfärda ett identitetskort eller pass som anger deras medborgarskap. **Eftersom D är bulgarisk medborgare är de bulgariska myndigheterna således skyldiga att utfärda ett identitetskort eller pass som anger hennes medborgarskap** samt hennes efternamn, såsom det framgår av den födelseattest som upprättats av de spanska myndigheterna. Artikel 21 FEUF utgör nämligen hinder för att myndigheterna i en medlemsstat med tillämpning av sin nationella rätt beslutar att inte erkänna ett barns efternamn, såsom detta har fastställts och registrerats i en annan medlemsstat där detta barn är fött och bosatt sedan födseln. Denna skyldighet gäller oberoende av om det upprättas en ny födelseattest för barnet. I den mån det enligt bulgarisk rätt krävs att en bulgarisk födelseattest upprättas innan ett bulgariskt identitetskort eller pass kan utfärdas. Domstolen framhöll vidare att de rättigheter som medlemsstaternas medborgare ges i artikel 21.1 FEUF inbegriper en rätt till ett normalt familjeliv, tillsammans med sina familjemedlemmar, i såväl den mottagande medlemsstaten som i den medlemsstat där de är medborgare, när de återvänder dit. Det är i det nationella målet ostridigt att de spanska myndigheterna lagligt fastställt att det finns ett föräldra-barnförhållande mellan D och hennes mödrar. Följaktligen är de bulgariska myndigheterna, i likhet med myndigheterna i alla andra medlemsstater, skyldiga att erkänna detta föräldra-barnförhållande, för att möjliggöra för D att utan hinder utöva sin rätt enligt artikel 21.1 FEUF att, tillsammans med var och en av sina föräldrar, fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier. För att det verkligen ska vara möjligt för D att utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier med var och en av sina båda föräldrar är det dessutom nödvändigt att V och K har möjlighet att förfoga över en **handling i vilken de anges vara personer som har rätt att resa med barnet**. I förevarande fall är det myndigheterna i den mottagande medlemsstaten som är bäst lämpade att upprätta en sådan handling, som **kan bestå av födelseattesten**. De andra medlemsstaterna är skyldiga att erkänna detta dokument.

EU-domstolen slog mot denna bakgrund fast att **på unionsrättens nuvarande stadium omfattas reglerna om personers rättsliga status**, vilka inbegriper bestämmelserna om äktenskap och föräldraskap, **av medlemsstaternas befogenheter**. Medlemsstaterna är därmed **fria att i sin nationella rätt själva bestämma om personer av samma kön ska kunna ingå äktenskap och bli föräldrar**. Vid **utövandet av denna befogenhet är varje medlemsstat emellertid skyldig att iakttä unionsrätten** och i synnerhet bestämmelserna i EUF-fördraget om varje unionsmedborgares rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och i detta syfte erkänna den rättsliga status som personer som är bosatta i en annan medlemsstat har i enlighet med den medlemsstatens lagstiftning. Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida artikel 4.2 FEU kan motivera att de bulgariska myndigheterna nekar att utfärda en födelseattest för S.D.K.A och därmed ett identitetskort eller pass för detta barn. Den hänskjutande domstolen har bland annat uppgett att en eventuell skyldighet för

dessa myndigheter att upprätta en födelseattest, i vilken två kvinnor anges såsom barnets föräldrar, skulle kunna kränka grunderna för rättsordningen (*ordre public*), ett begrepp som **ska tolkas restriktivt**, när det används för att motivera ett undantag från en grundläggande frihet, varför dess **räckvidd inte kan bestämmas ensidigt** av varje medlemsstat utan kontroll från unionsinstitutionernas sida. En skyldighet att utfärda ett identitetskort och att erkänna föräldra-barnförhållandet i en sådan situation som den aktuella innebär inget åsidosättande av *ordre public*, eftersom det inte innebär någon skyldighet att i den nationella lagstiftningen tillåta samkönade äktenskap eller att två personer av samma kön kan vara föräldrar. Frågan besvarades på följande sätt:

Artikel 4.2 FEU, artiklarna 20 och 21 FEUF samt artiklarna 7, 24 och 45 i stadgan, jämförda med artikel 4.3 i direktiv 2004/38, ska tolkas så, att den medlemsstat i vilken ett underårigt barn är medborgare – när barnet är unionsmedborgare och det i barnets födelseattest utfärdad av de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten anges två personer av samma kön som föräldrar – är skyldig dels att utfärda ett identitetskort eller ett pass till barnet, utan att kräva att myndigheterna i den medlemsstaten först upprättar en födelseattest, dels – i likhet med alla andra medlemsstater – att erkänna den handling som utfärdats i den mottagande medlemsstaten och som gör det möjligt för detta barn att, tillsammans med var och en av dessa två personer, utöva sin rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Processrätt

[Ingen prövningsrätt i italienska HD för anbudsgivare som utesluts från offentligt upphandlingsförfarande](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 21 december 2021 i mål C-497/20, Randstad Italia, prövat en begäran om förhandsavgörande från Corte suprema di cassazione (Högsta domstolen, Italien, nedan HD) angående tolkningen av artikel 4.3 och artikel 19.1 FEU samt av artikel 2.1 och 2.2 och artikel 267 FEUF, jämförda med artikel 47 i Europeiska unionens stadga, samt jämförda med artikel 1.1 och 1.3 och artikel 2.1 i direktiv 89/665/EEG om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten i aktuella lydelse. Tvisten rör den omständigheten att Randstad uteslöts från deltagande i ett förfarande för tilldelning av ett offentligt kontrakt och det förfarandets rättsenlighet.

USL inledde ett upphandlingsförfarande där ett bemanningsföretag skulle tilldelas ett kontrakt om tillhandahållande av tillfällig personal på grundval av det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Det föreskrevs en "obligatorisk tröskel" som de tekniska anbudena måste överstiga och angavs att anbudsgivare med poäng under den tröskeln skulle uteslutas. Åtta anbudsgivare deltog i förfarandet, däribland Randstad, GI Group och ett konsortium. Efter att ha utvärderat de tekniska anbudena, beslutade upphandlingskommittén att låta GI Group och konsortiet delta i nästa fas, avseende den ekonomiska utvärderingen av anbudena. Randstad, som efter utvärderingen av de tekniska anbudena hade rangordnats på tredje plats, uteslöts, eftersom dess

tekniska anbud hade tilldelats ett lägre poängtal än det som motsvarade det obligatoriska tröskelvärdet. Konsortiet tilldelades kontraktet. Randstad väckte talan vid den regionala förvaltningsdomstolen (RFD). Randstad riktade invändningar mot att företaget hade uteslutits från upphandlingsförfarandet, och bestred att förfarandet genomförts på ett rättsenligt sätt. Talan avsåg således även tilldelningen av kontraktet till konsortiet. Bolaget gjorde gällande att kontraktet inte hade delats upp i delar, att utvärderingskriterierna var vaga och att utnämningen av upphandlingskommittén var rättsstridig. Motparterna gjorde gällande att bolaget inte hade rätt att anföra sådana grunder, eftersom det uteslutits från upphandlingen och därmed inte hade rätt att bestrida förfarandets rättsenlighet. RFD fann att grunderna skulle prövas men ogillade bolagets talan i sak. Bolaget överklagade till högsta förvaltningsdomstolen (HFD), där motparterna anförde samman invändning mot de ovan redovisade grunderna. HFD, som fastslog RFD:s dom i sak, ändrade dess beslut i fråga om bolagets rätt att bestrida förfarandets rättsenlighet och avvisade talan i den delen, på den grunden att bolaget saknade intresse av att få den saken prövad.

Randstad överklagade till HD och gjorde gällande att dess rätt till ett effektivt rättsmedel åsidosatts. HD begärde förhandsavgörande angående **frågan om unionsrätten utgör hinder för en bestämmelse i nationell rätt som, enligt nationell rättspraxis, inte tillåter enskilda att, inom ramen för ett kassationsöverklagande, bestrida att en dom från högsta förvaltningsdomstolen är förenlig med unionsrätten.**

EU-domstolen fann att så är fallet, och påpekade inledningsvis att det i avsaknad av unionsrättslig reglering **ankommer på varje medlemsstat att i sin nationella rättsordning fastställa processuella regler som gäller för rättsmedlen på ett sätt som säkerställer att enskildas rätt till ett effektivt domstolsskydd**, i den mening som avses i artikel 19 FEU, iakttas inom de områden som omfattas av unionsrätten. Dessa regler får varken vara mindre förmånliga än dem som reglerar liknande nationella situationer (**likvärdighetsprincipen**) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (**effektivitetsprincipen**). Vad gäller den sistnämnda är medlemsstaterna bara **skyldiga att införa andra rättsmedel än dem som föreskrivs i nationell rätt när det framgår att det inte finns något rättsmedel som ens prejudiciellt ger den berörda domstolen möjlighet att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten, eller om de enskildas enda möjlighet att få till stånd en domstolsprövning är att bryta mot gällande rätt**. Det finns inget som tyder på att italiensk processrätt i sig medför att det blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som följer av unionsrätten på detta område. Det är därvid av betydelse att anbudsgivare som uteslutits från upphandlingsförfarandet inte längre anses vara berörda om uteslutningen har vunnit laga kraft, det vill säga om den har "ansetts vara laglig" av en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Skatterätt

Konkurrensrätt m.m.

Inre marknaden och fri rörlighet

[Det unionsrättsliga förbudet mot att rätta sig efter de sekundära sanktioner som Förenta staterna har beslutat om mot Iran kan åberopas i ett civilrättsligt mål](#)
EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 21 december 2021 i mål C-124/20, Bank Melli Iran, prövat en begäran om förhandsavgörande från Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (Regionala överdomstolen i Hamburg, Tyskland) angående tolkningen av artikel 5 i förordning (EG) nr 2271/96 om skydd mot följderna av tillämpning av extraterritoriell lagstiftning som antas av ett tredje land, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning i aktuell lydelse. Begäran har framställts i ett mål mellan Bank Melli Iran (nedan kallat BMI) och Telekom Deutschland GmbH (nedan kallat Telekom). **Målet rör giltigheten av Telekomns uppsägning av avtalen mellan de båda bolagen avseende telekommunikationstjänster som Telekom skulle tillhandahålla BMI. Avtalen sades upp efter det att BMI upptagits i en förteckning** över personer som omfattas av en sanktionsordning som införts av Amerikas förenta stater mot bakgrund av Irans kärntekniska program. Sanktionsordningen innebär bland annat ett **förbud mot att affärsförbindelser upprätthålls** med personer i förteckningen utanför Förenta staternas territorium. EU-domstolen slog fast att Det unionsrättsliga förbudet mot att rätta sig efter de sekundära sanktioner som Förenta staterna har beslutat om mot Iran kan åberopas i ett civilrättsligt mål.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Straff- och civilrättsligt samarbete

[Återupptaget förfarande efter återkallande av amnesti omfattas inte av principen ne bis in idem](#)

EU-domstolen, tredje avdelningen, har i dom den 16 december 2021 i mål C-203/20, AB m.fl. (återkallande av amnesti), prövat en begäran om förhandsavgörande från Okresný súd Bratislava III (Distriktsdomstolen Bratislava III, Slovakien) angående tolkningen av bl.a. artikel 4.3 FEU, artikel 82 FEUF samt artiklarna 47, 48 och 50 i EU-stadgan. Begäran har framställts i ett brottmål mot AB m.fl., i vilket den hänskjutande domstolen avser att utfärda en europeisk arresteringsorder mot en av de tilltalade.

De tilltalade åtalades i Slovakien för en rad brott som ska ha begåtts under år 1995. Den 3 mars 1998 beslutade ordföranden för Republiken Slovakiens regering, som på grund av att mandattiden för Republiken Slovakiens president hade löpt ut utövade dennes befogenheter vid den aktuella tidpunkten, om en amnesti som omfattade dessa brott (nedan kallad 1998 års amnesti). Förfarandet mot de tilltalade avslutades år 2001 genom beslut, som vunnit laga kraft och enligt slovakisk rätt har samma verkningar som en friande dom skulle ha haft. Efter ändringar i konstitution och lagstiftning år 2017 återkallades 1998 års amnesti. Författningsdomstolen slog fast att detta återkallande var förenligt med författningen. Förfarandet återupptogs vid den hänskjutande domstolen, som begärde förhandsavgörande.

EU-domstolen konstaterade att den första frågan, vilken är föremålet för detta referat, avsåg att ge klarhet i huruvida **artikel 50 i stadgan** ska tolkas så, att den **utgör hinder för utfärdandet av en europeisk arresteringsorder avseende en person som varit föremål för ett straffrättsligt förfarande vilket inledningsvis avbrutits genom ett lagakraftvunnet domstolsavgörande som meddelats på grundval av en amnesti** och vilket återupptagits efter antagandet av en lag om återkallande av amnestin och om upphävande av nämnda domstolsavgörande. I artikel 50 i stadgan, i vilken principen *ne bis in idem* slås fast i unionsrätten, anges att ingen får lagföras eller straffas på nytt för en lagöverträdelse för vilken han eller hon redan har blivit frikänd eller dömd i unionen genom en lagakraftvunnen brottmålsdom i enlighet med lagen. För att avgöra huruvida ett rättsligt avgörande utgör en lagakraftgående dom avseende en person ska det bland annat prövas **huruvida avgörandet har meddelats efter en bedömning i sak** i ärendet. I förevarande fall framgår det visserligen av begäran om förhandsavgörande att beslutet år 2001, genom vilket det straffrättsliga förfarandet mot de tilltalade avslutades, enligt nationell rätt har verkningar som en friande dom. Oberoende av detta besluts art och verkningar i slovakisk rätt, framgår det dock av handlingarna i målet att nämnda beslut, som antogs på grundval av bland annat 1998 års amnesti, fick till enda följd att dessa straffrättsliga förfaranden avslutades innan någon slovakisk domstol hade kunnat uttala sig om de tilltalades straffrättsliga ansvar. Denna tolkningsfråga skulle därmed besvaras så, att artikel 50 i stadgan ska tolkas så, att den **inte utgör hinder** för utfärdandet av en europeisk arresteringsorder avseende en person som varit föremål för ett straffrättsligt förfarande vilket inledningsvis avbrutits genom ett lagakraftvunnet domstolsavgörande som meddelats på grundval av en amnesti, och vilket återupptagits efter antagandet av en lag om återkallande av amnestin och om upphävande av nämnda domstolsavgörande, när detta sistnämnda domstolsavgörande meddelats innan den berörda personens straffrättsliga ansvar bedömts.

Informationssamhället

[Talan om ersättning för skada på grund av kränkande uttalanden på internet kan väckas i den medlemsstat där skadan inträffat, men enbart för den skadans omfattning där](#)

EU-domstolen, stora avdelningen, har i dom den 21 december 2021 i mål C-251/20, Gtflix Tv, prövat en begäran om förhandsavgörande från Cour de cassation (Högsta domstolen, Frankrike, nedan HD) angående tolkningen av artikel 7.2 i förordning 1215/2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Målet rör en begäran om rättelse och avlägsnande av påstått nedsättande uttalanden om bolaget Gtflix Tv som DR publicerat på flera webbplatser och internetforum, samt yrkande om ersättning för den skada som nämnda publicering påstås ha orsakat.

Gtflix Tv, som är etablerat i Tjeckien och har sina huvudsakliga intressen i denna medlemsstat, tillverkar och sprider audiovisuellt innehåll för vuxna, bland annat via sin webbplats. DR, som är bosatt i Ungern, är en regissör, producent och distributör av filmer i ovannämnda genre, vilka säljs på webbplatser vilkas värdserverar är belägna i Ungern. Gtflix Tv har kritiserat DR för att ha gjort nedsättande uttalanden

om bolaget, som DR uppges ha spridit på flera webbplatser och internetforum. Bolaget väckte vid fransk domstol talan om att DR interimistiskt vid vite skulle föreläggas att upphöra med alla nedsättande handlingar gentemot bolaget och gentemot en webbplats tillhörande bolaget samt att publicera ett rättsligt meddelande på franska och engelska på vart och ett av de berörda internetforumen. Därefter skulle bolaget självt tillåtas att publicera en kommentar på dessa forum och slutligen erhålla en preliminär ersättning med det symboliska beloppet 1 euro för den ekonomiska skada som bolaget lidit, och med samma belopp för den ideella skada som bolaget lidit. DR bestred den franska domstolens behörighet. Talan avvisades på den grunden i underinstanserna.

HD fann att franska domstolar saknade behörighet att pröva yrkandet om avlägsnande av de påstått nedsättande uttalandena och rättelse av uppgifterna genom offentliggörande av ett meddelande, bland annat av det skälet att centrumet för Gtflix Tv:s intressen var beläget i Tjeckien och att DR är bosatt i Ungern. Den ställde emellertid en tolkningsfråga, som EU-domstolen konstaterade avse att ge klarhet i huruvida artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en person som anser att dennes rättigheter har kränkts genom spridandet av nedlåtande uttalanden på internet och samtidigt väcker talan dels om rättelse av uppgifter och avlägsnande av innehåll som har publicerats på internet, dels om ersättning för den skada som påstås ha uppkommit **kan väcka talan i varje medlemsstat där dessa uttalanden har varit tillgängliga och yrka ersättning för den skada som denne hävdar sig ha lidit i den medlemsstat där den domstol där talan väcktes är belägen, även om dessa domstolar inte är behöriga att pröva yrkandena om rättelse eller avlägsnande.**

EU-domstolen anförde inledningsvis att den särskilda behörighetsbestämmelsen om skadestånd utanför avtalsförhållanden ska **tolkas självständigt och med hänsyn till förordningens systematik och syften.** Bestämmelsen grundas på att det finns en **särskilt nära anknytning mellan tvisten och domstolarna för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa,** vilket med hänsyn till intresset av en god rättskipning och ett ändamålsenligt förfarande gör det befogat att dessa domstolar ges behörighet, särskilt med hänsyn till deras **närhet till tvisten och till att bevisupptagningen underlättas.** Uttrycket "den ort där skadan inträffade" avse både den ort där den skadevållande händelsen inträffade och den där skadan uppkom. EU-domstolen har, vad gäller talan om **gottgörelse för en immateriell skada** som påstås ha orsakats genom en ärekränkande artikel i en tidning, funnit att den drabbade kan väcka skadeståndstalan mot utgivaren vid domstolarna i varje medlemsstat **där publikationen spridits och där den drabbade påstår sig ha utsatts för ett angrepp på sitt rykte,** varvid de domstolarna emellertid enbart är behöriga att pröva de skador **som orsakats i respektive domstols medlemsstat** (dom av den 7 mars 1995, Shevill m.fl., C-68/93, EU:C:1995:61, punkt 33). Det finns inte skäl att ge exklusiv behörighet till domstolen på den ort där avsändaren av innehållet är etablerad, eller till domstolen i den domkrets där kärandens huvudsakliga intressen finns, på grund av ett påstått "nödvändigt beroendeförhållande" mellan å ena sidan yrkandet om rättelse av uppgifter och avlägsnande av innehåll som publicerats på internet, och å andra sidan, yrkandet om ersättning för den skada som nämnda publicering påstås ha orsakat. **Eftersom föremålet för sådana yrkande, orsaken till att yrkandena framställs och**

möjligheten att dela upp yrkandena skiljer sig åt, oavsett om de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa yrkanden är identiska, finns det inte något rättsligt behov av att de prövas gemensamt av en enda domstol.

EU-domstolen besvarade mot den bakgrunden frågan jakande.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Arbetsrätt

Visstidsanställning för lärare i den katolska tron stred mot ramavtalet om visstidsarbete

EU-domstolen, andra avdelningen, har i dom den 13 januari 2022 i mål C-282/19, MIUR och Ufficio Scolastico Regionale per la Campania, prövat en begäran om förhandsavgörande från Tribunale di Napoli (Domstolen i Neapel, Italien), angående tolkningen av klausul 4 och 5 i ramavtalet om visstidsarbete som bilagts direktiv 1999/70/EG, artikel 1 och artikel 2.2 a i direktiv 2000/78/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om skydd för arbetstagares rättigheter vid överlåtelse av företag, verksamheter eller delar av företag eller verksamheter, samt artikel 21 i EU-stadgan. Begäran har framställts i ett mål mellan ett antal lärare i den katolska tron vid statliga lärosäten å ena sidan, och MIUR (ministeriet för utbildning, högre utbildning och forskning) samt regionala undervisningskontoret i Kampanien) å den andra, angående de förstnämndas begäran om att deras visstidsanställningar ska omvandlas till tillsvidareanställningar.

Sökandena i det nationella målet är lärare i den katolska tron som rekryterats av MIUR och som sedan många år är anställda vid statliga lärosäten genom på varandra följande visstidsanställningskontrakt. De anser att dessa på varandra följande visstidsanställningar är rättsstridiga och att de diskrimineras i förhållande till lärare i andra ämnen. De väckte således talan vid den hänskjutande domstolen och yrkade att deras nuvarande anställningar skulle omvandlas till tillsvidareanställningar eller, i andra hand, att de skulle tilldömas ersättning för den skada de lidit till följd av deras på varandra följande visstidsanställningskontrakt. Det har i målet hävdats att lärare i den katolska tron diskrimineras, eftersom det är omöjligt för dem att få sina visstidsanställningar omvandlade till tillsvidareanställningar, trots att de innehar samma intyg på att de är lämpliga att undervisa som övriga lärare.

Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen konstaterade att de ställda frågorna avsåg att ge klarhet i **huruvida klausul 5 i ramavtalet ska tolkas så, att den utgör hinder mot nationell lagstiftning som innebär att lärare i den katolska tron undantas från tillämpningsområdet för de bestämmelser som syftar till att beivra missbruk av på varandra följande visstidsanställningskontrakt**, och huruvida kravet på ett lämplighetsintyg utfärdat av en kyrklig myndighet utgör en "objektiv grund" i den mening som avses i klausul 5.1 a i ramavtalet. För det fall den nationella lagstiftningen inte föreskriver någon åtgärd som kan förhindra, i den mening som avses i klausul 5 punkt 1 i ramavtalet, eller beivra missbruk som uppstår genom användandet av på varandra följande visstidsanställningskontrakt eller visstidsanställningsförhållanden, vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida klausul 4 i ramavtalet gör det möjligt att underlåta att tillämpa bestämmelser som hindrar att en visstidsanställning automatiskt omvandlas till en tillsvidareanställning, när anställningsförhållandet består efter en viss tidsperiod.

Domstolen framhöll att ett framgång av själva ordalydelsen av klausul 2 punkt 1 i ramavtalet att det har ett vitt tillämpningsområde som rent generellt omfattar "visstidsanställda som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande, enligt definitionerna i lagar, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat". Definitionen av begreppet visstidsanställd i den mening som avses i klausul 3.1 i ramavtalet omfattar dessutom alla arbetstagare, utan att någon skillnad görs beroende på om arbetstagaren är anställd av en offentlig eller en privat arbetsgivare. Sökandena i det nationella målet omfattas således av tillämpningsområdet.

Vad gäller **klausul 4 i ramavtalet** ska det dock erinras om att det följer av fast rättspraxis att **den icke-diskrimineringsprincip som stadfästs i ramavtalet** har genomförts och konkretiserats genom detta avtal endast vad gäller skillnader i behandling mellan visstidsanställda och tillsvidareanställda som befinner sig i en jämförbar situation, och följaktligen **omfattar den inte eventuella skillnader i behandling mellan vissa kategorier av visstidsanställda**. Klausul 4 i ramavtalet syftar i synnerhet till att försäkra att principen om icke-diskriminering tillämpas på visstidsanställda för att förhindra att arbetsgivare använder denna anställningsform för att frånta visstidsanställda rättigheter som tillkommer tillsvidareanställda. Den omständigheten att vissa visstidsanställda, såsom sökandena i det nationella målet, inte kan få sina anställningskontrakt omvandlade till tillsvidareanställningskontrakt medan andra arbetstagare inom den offentliga undervisningssektorn som undervisar i andra ämnen och befinner sig i en jämförbar situation har den möjligheten, utgör just en skillnad i behandling mellan två kategorier av visstidsanställda. Härav följer att i en dylik situation **kan den hänskjutande domstolen inte lägga klausul 4 i ramavtalet till grund för att underlåta att tillämpa de nationella bestämmelser** som, när det gäller lärare i den katolska tron vid statliga lärosäten, utgör hinder för att automatiskt omvandla en visstidsanställning till en tillsvidareanställning när anställningsförhållandet består efter en viss tidsperiod, eftersom en sådan situation inte omfattas av nämnda klausul.

Vad gäller **klausul 5 i ramavtalet** ska det erinras om att syftet med denna klausul är att genomföra ett av de mål som eftersträvas med detta avtal, nämligen att **reglera möjligheterna att använda på varandra följande visstidsanställningar**, vilka kan missbrukas till arbetstagarnas nackdel. I ramavtalet har det därför införts vissa minimiskyddsbestämmelser för att förhindra att arbetstagarnas anställningstrygghet urholkas. För att förhindra missbruk av på varandra följande visstidsanställningar är **medlemsstaterna skyldiga** att på ett verksamt sätt och med bindande verkan införa minst en av de uppräknade åtgärderna när det i nationell rätt inte finns likvärdiga lagstadgade åtgärder. Klausul 5 i ramavtalet medför således **inte någon allmän skyldighet för medlemsstaterna att föreskriva att visstidsanställningskontrakt ska omvandlas till tillsvidareanställningskontrakt**. Klausul 5.2 i ramavtalet överlåter nämligen i princip till medlemsstaterna att fastställa under vilka förutsättningar visstidsanställningar ska betraktas som tillsvidareanställningar. Härav följer att ramavtalet inte anger under vilka förutsättningar tillsvidareanställningar får användas. För att sådan nationell lagstiftning ska kunna anses vara förenlig med ramavtalet **krävs emellertid att den berörda medlemsstatens nationella rättsordning innehåller en annan effektiv åtgärd** för att förhindra och, i förekommande fall, beivra missbruk av på varandra följande visstidsanställningar.

Domstolen konstaterade att det visserligen inte är uteslutet att den offentliga sektorn för katolsk religionsundervisning kräver en konstant överensstämmelse mellan antalet anställda arbetstagare och antalet potentiella elever, vilket medför tillfälliga rekryteringsbehov för arbetsgivaren och visar att denna sektor har ett särskilt behov av flexibilitet som kan motivera användningen av på varandra följande visstidsanställningskontrakt i enlighet med klausul 5.1 a i ramavtalet. Iakttagande av denna bestämmelse **kräver emellertid att det görs konkreta kontroller av att förnyelse av sådana visstidsanställningskontrakt syftar till att tillgodose tillfälliga behov** och att denna möjlighet inte i själva verket tillämpas för att tillgodose arbetsgivarens permanenta och varaktiga behov av personal. Inom ramen för de olika visstidsanställningskontrakt som sökandena haft i förevarande fall har de utfört liknande arbetsuppgifter under flera års tid, vilket innebär att dessa anställningsförhållanden kan uppfattas som att de uppfyller ett varaktigt behov, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera. Domstolen konstaterar dessutom att det lämplighetsintyg som lärarna i den katolska tron måste inneha för att få undervisa i detta ämne utfärdas endast en gång och inte inför varje läsår då ett nytt visstidsanställningskontrakt ingås, oberoende av anställningsförhållandets varaktighet, och att utfärdandet av detta intyg inte har något samband med genomförandet av åtgärder som anses eftersträva socialpolitiska mål. Domstolen finner följaktligen att ett sådant intyg inte utgör en "objektiv grund" som kan motivera förnyelse av visstidsanställningskontrakt i den mening som avses i klausul 5 punkt 1 a i ramavtalet.

Frågan besvarades utifrån detta på så sätt att klausul 5 i ramavtalet ska tolkas så, att den utgör hinder mot nationell lagstiftning som innebär att lärare i den katolska tron vid statliga lärosäten undantas från tillämpningsområdet för bestämmelser som syftar till att beivra missbruk av på varandra följande visstidsanställningskontrakt, när den nationella rättsordningen inte innehåller någon annan effektiv åtgärd för att beivra sådant missbruk. Kravet på att dessa lärare ska inneha ett lämplighetsintyg utfärdat av en kyrklig myndighet för att vara behöriga att undervisa i den katolska tron kan vidare inte anses utgöra en "objektiv grund" i den mening som avses i klausul 5 punkt 1 a i ramavtalet, när ett sådant intyg utfärdas endast en gång och inte inför varje läsår då ett nytt visstidsanställningskontrakt ingås.

[Pressmeddelande](#) har lämnats.

Konsumenträtt

[Tidigareläggning av flyg med mer än en timme utgör "inställd flygning"](#)

EU-domstolen, första avdelningen, har i dom den 21 december 2021 i mål C-263/20, Airhelp, prövat en begäran om förhandsavgörande från Landesgericht Korneuburg (Regionala domstolen i Korneuburg, Österrike) angående tolkningen av artikel 5.1 c och artikel 7 i förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar samt artikel 11 i direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden. Begäran har framställts i ett mål mellan Airhelp Limited och Laudamotion GmbH angående sistnämnda bolags beslut att inte betala ersättning till flygpassagerare, vilkas rättigheter Airhelp har övertagit, på grund av att deras flygning tidigarelagts.

Två flygpassagerare bokade via en elektronisk bokningsplattform en flygning mellan Palma de Mallorca och Wien. Vid platsreservationen på denna bokningsplattform lämnade dessa passagerare uppgifter om sina privata e-postadresser och telefonnummer. Genom plattformen gjordes en platsreservation på flygningen i passagerarnas namn hos flygbolaget, Laudamotion, i samband med vilket en särskild e-postadress genererades för platsreservationen. Denna e-postadress var den enda kontaktadress Laudamotion hade tillgång till. Avgångstiden för den bokade flygningen tidigarelades med mer än sex timmar. Airhelp, till vilket de båda passagerarna hade överlåtit sin eventuella rätt till kompensation enligt förordning nr 261/2004, väckte talan och gjorde gällande att det lufttrafikföretag som utförde flygningen var skyldigt att betala sammanlagt 500 euro för de båda passagerarna enligt artikel 7.1 a i förordningen, bland annat på grund av att flygningen hade tidigarelagts med mer än sex timmar. Förhandsavgörande begärdes.

EU-domstolen konstaterade att den första frågan avsåg att ge klarhet i huruvida artikel 2 l och artikel 5.1 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att **en flygning ska anses vara en "inställd flygning" när det lufttrafikföretag som utför flygningen tidigarelägger denna flygning med flera timmar**. Den framhöll att begreppet "inställd flygning" definieras i artikel 2 l i förordningen som "en flygning som inte genomförs trots att den i förväg planerats och på vilken minst en plats reserverats". Begreppet flygning definieras däremot inte i förordningen. Enligt fast rättspraxis består en flygning emellertid i huvudsak av "en lufttransport, och är därmed, på ett visst sätt, en 'enhet' av denna transport, utförd av ett lufttrafikföretag som fastställer dess färdväg". Inte heller anges hur ett tidigareläggande av en flygning ska behandlas. Regeln ska därför tolkas med beaktande av dess lydelse, sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i. Av sammanhanget framgår att unionslagstiftaren har medgett att **en betydande tidigareläggning av en flygning kan ge upphov till allvarliga olägenheter** för passagerarna, på samma sätt som en försening av en flygning, eftersom en sådan tidigareläggning innebär att passagerarna fräntas möjligheten att fritt förfoga över sin tid och att organisera sin resa eller vistelse i enlighet med sina förväntningar. Syftet med förordningen är att skapa ett långtgående skydd för passagerarna. Bestämmelsen ska därmed tolkas extensivt. Eftersom förordningen syftar till att på ett standardiserat och omedelbart sätt kompensera skador till följd av allvarliga olägenheter som uppkommit vid lufttransporter av passagerare och med hänsyn till de allvarliga olägenheter som passagerarna kan drabbas av ska **begreppet "inställd flygning" tolkas så, att det omfattar en situation där en flygning blivit föremål för en betydande tidigareläggning**, närmare bestämt en timme.

Migrationsrätt

Miljörätt

EU-RÄTTEN I SVENSKA JURIDISKA TIDSKRIFTER

[Skattenytt](#) tillhandahåller vissa artiklar fritt på nätet. Från dess webbplats på senare tid noteras [Förpliktelsers betydelse för fastställandet av beskattningsunderlaget för mervärdesskatt](#) av Giacomo Lindgren Zucchini

[Svensk juristtidning](#) har allt material fritt tillgängligt på sin webbplats. Från senare tid kan nämnas [Bristfällig reglering av finans-marknaderna: exemplet insiderhandel](#), av Magnus Gustafsson.

NYA MÅL

En aktuell förteckning över nu anhängiga mål om förhandsavgörande där svensk domstol begärt sådant finner du [här](#).

[Hovrätten för Nedre Norrland begär förhandsavgörande om färdskrivarförseelse](#)

Hovrätten för Nedre Norrland har, som angavs i föregående nummer, begärt förhandsavgörande från EU-domstolen, där målet benämns C-666/21, Åklagarmyndigheten. Målet rör färdskrivarförseelse. Hovrätten har ställt följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

- a) Ska begreppet vägtransport av gods i artikel 2.1.a i förordning (EG) nr 561/2006 anses omfatta även transporter med fordon med en totalvikt över 3,5 ton vars huvudsakliga användningsområde är att utgöra temporärt bostadsutrymme för privat bruk?
- b) Är det i så fall av någon betydelse hur stor lastkapacitet fordonet har eller hur fordonet har registrerats i det nationella vägtrafikregistret?

DET HÄNDER I EU-DOMSTOLEN

Torsdagen den 3 februari 2022 meddelar domstolen, fjärde avdelningen, dom i mål C-461/20, Advania Sverige och Kammarkollegiet, angående en [begäran om förhandsavgörande](#) från Högsta förvaltningsdomstolen.

[Generaladvokaten föreslog](#) att domstolen skulle lämna följande svar:

Artikel 72.1 d ii i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG ska tolkas så, att den omständigheten att en ny entreprenör har övertagit den ursprungliga entreprenörens rättigheter och skyldigheter som följer av ett ramavtal, efter det att avtalet i fråga har överlåtits till den nya entreprenören av konkursförvaltaren till följd av att den ursprungliga entreprenören har försatts i konkurs, innebär att den nya entreprenören ska anses ha helt eller delvis inträtt i den ursprungliga entreprenörens ställe, i den mening som avses i denna bestämmelse. Det är inte nödvändigt att denna överlåtelse åtföljs av överföring till den nya entreprenören av en del av den ursprungliga entreprenörens verksamhet som var avsedd för fullgörande av ramavtalet i fråga.

Torsdagen den 24 februari 2022 lämnar generaladvokaten Ćapeta förslag till avgörande i mål C-637/20, DSAB Destination Stockholm, angående en [begäran om förhandsavgörande](#) från Högsta förvaltningsdomstolen rörande följande fråga:

Ska artikel 30a i mervärdesskattedirektivet tolkas så att ett kort av förevarande slag, som ger innehavaren rätt att under en begränsad tid och upp till ett visst värde ta del av olika tjänster på en viss plats, är en voucher och är det i så fall en flerfunktionsvoucher?

FRÅN LAGSTIFTNINGSARBETET

[Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem](#)

Prop. 2021/22:81

Två EU-förordningar som antogs 2017 innebär att det ska inrättas ett gemensamt in- och utresesystem för elektronisk registrering av de tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna för kortare vistelser, eller som nekas inresa.

Systemet syftar till att förbättra och effektivisera in- och utresekontrollerna vid de yttre gränserna och till att bidra till bättre möjligheter att identifiera personer som inte uppfyller villkoren för inresa eller vistelse inom medlemsstaternas territorium.

Systemet ska även kunna användas av de brottsbekämpande myndigheterna för att förstärka den inre säkerheten och kampen mot terrorism och andra grova brott.

Förordningarna är direkt tillämpliga och gäller som lag i Sverige. De ska börja tillämpas fullt ut vid ett datum som kommissionen ska fastställa.

I propositionen föreslår regeringen de lagändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem. Förslagen handlar om att en utlänning ska lämna fingeravtryck och låta sig bli fotograferad för att en kontroll mot in- och utresesystemet ska kunna göras. De handlar också om behandling av de personuppgifter som tas vid kontroll och om

regelverkets förhållande till annan reglering om behandling av personuppgifter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

[Vissa frågor om sekretess när Justitiekanslern bevakar statens rätt](#)

Prop. 2021/22:68

Regeringen föreslår ändringar i de bestämmelser om sekretess som gäller när Justitiekanslern företräder staten som part.

Ett av syftena med ändringarna är att Justitiekanslern ska kunna ta tillvara statens rätt i rättstvister under samma förutsättningar som andra myndigheter. Därför föreslås en ny sekretessbestämmelse för uppgifter som Justitiekanslern får eller tar fram med anledning av en rättstvist.

Ett annat syfte med ändringarna är att Sverige bättre ska kunna uppfylla åtaganden som följer av internationella avtal och av EU-rätten. När Justitiekanslern företräder staten i internationella skiljeförfaranden eller i mål om förhandsavgörande hos EU-domstolen förutsätter det att vissa uppgifter ska kunna hanteras konfidentiellt. Därför föreslås att Justitiekanslern i dessa delar av sin verksamhet ska kunna tillämpa de allmänna bestämmelser om sekretess som gäller för andra myndigheter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2022.

[Genomförande av direktivet om elektroniska vägtullsystem](#)

Lagrådsremiss

I denna lagrådsremiss föreslås författningsändringar som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2019/520/EU av den 19 mars 2019 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullssystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen, det s.k. EETS-direktivet.

De ändringar som föreslås i lagen (2013:1164) om elektroniska vägtullssystem innebär bl.a. följande. Lagen kommer att gälla elektroniska vägtullssystem där ett fordon's passager registreras antingen genom utrustning som finns i fordonet, t.ex. en transponder, eller genom automatisk avläsning av ett fordon's registreringsskylt. Vissa skyldigheter för aktörerna i det europeiska elektroniska vägtullsystemet (EETS), dvs. avgiftsupptagare, EETS-betalningsförmedlare och EETS-väganvändare, tillkommer eller ändras. Även kravet på en EETS-betalningsförmedlares täckning av vägtullsområden ändras. Det införs vidare bestämmelser som syftar till att underlätta gränsöverskridande informationsutbyte av uppgifter om fordon och ägare eller innehavare av fordon när det behövs för att kunna ta ut eller driva in en vägtull.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2022.

[Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om en gemensam digital ingång](#)

Prop. 2021/22:66

I propositionen föreslås en ny lag med kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012.

Regeringen föreslås få meddela föreskrifter om vilka kommunala myndigheter och enskilda organ som ska vara behöriga myndigheter eller nationella samordnare och vilka uppgifter en samordnare ska ha. Enligt förslaget bestämmer regeringen vilka förvaltningsmyndigheter under regeringen som ska vara behöriga myndigheter eller nationella samordnare. Vidare föreslås att behöriga myndigheter ska vara skyldiga att lämna information till en nationell samordnare och att vissa uppgifter som framgår av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 ska utföras av de behöriga myndigheterna.

Lagen föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 april 2022.